

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Кафедра педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компоненту «Педагогічна практика»
для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
напряму / спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засідання кафедри педагогіки

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Швирка В.М.

Перезатверджено: протокол № ____ від _____

Перезатверджено: протокол № ____ від _____

Перезатверджено: протокол № ____ від _____

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Характеристика освітнього компонента за формою навчання	
	очна (денна/вечірня)	заочна
Вид практики	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	9 кредитів ЄКТС/270 год	
Курс	I	
Семестр	II	
Тривалість	6 тижнів	
Форма контролю	залік	

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Базами для проходження педагогічної практики є кафедри університету, за якими закріплені аспіранти. Крім того, аспірант має право пройти практику на аналогічних кафедрах інших закладів вищої освіти або в підрозділах інститутів НАН України на підставі укладеної між університетом і відповідним закладом угоди.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета педагогічної практики – формування готовності аспірантів до викладацької діяльності у закладах вищої освіти.

Основними завданнями практики є:

- розвиток професійних умінь педагогічної діяльності викладача шляхом залучення аспірантів до виконання різних форм освітньої роботи у ЗВО;
- формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу);
- формування уміння будувати освітній процес на засаді використання сучасних методів та засобів навчання;
- формування уміння реалізовувати індивідуальну стратегію розвитку студента;
- формування готовності аспірантів до здійснення соціально-гуманітарної роботи зі студентами та студентськими групами.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Після завершенню педагогічної практики аспірант має:

знати:

- основні нормативні документи, що регламентують освітній процес у закладах вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), Закон України «Про освіту» (2017 р.));
- стратегічні орієнтири та тенденції сучасної освіти у вітчизняному та зарубіжному вимірах;
- методологічні засади сучасної вищої освіти у контексті нових освітніх парадигм та підходів;

- особливості професійної підготовки здобувачів за певною освітньою програмою;

- специфіку організації соціально-гуманітарної роботи зі здобувачами вищої освіти;

- специфіку організації науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти;

уміти:

- реалізовувати сучасні наукові й освітні стратегії у власній викладацькій діяльності;

- інтегрувати міждисциплінарні теоретичні знання та практичний досвід;

- розробляти й реалізовувати індивідуальну стратегію розвитку здобувача вищої освіти;

- здійснювати моніторинг успішності й досягнень здобувачів вищої освіти;

- цілісно впроваджувати поожження освітньої програми;
- проводити сучасне заняття у закладі вищої освіти.

5. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності аспірантів	Розподіл годин між видами роботи
<i>I етап – організаційний</i>		
1.	Консультативне засідання кафедр з педагогічної практики з метою ознайомлення з програмою практики, отримання завдань та форм звітності	5
2.	Обговорення та затвердження програми практики аспіранта з науковим керівником	5
Разом		10
<i>II етап – адаптаційний</i>		
1.	Спостереження за науково-педагогічною діяльністю викладачів кафедри	30
2.	Вивчення досвіду провідних викладачів університету	20
3.	Аналітична діяльність щодо вивчення сучасних вітчизняних та зарубіжних стратегій вищої освіти	20
4.	Аналіз нормативно-правової бази щодо забезпечення освітнього процесу в закладі вищої освіти	20
Разом		90
<i>III етап – викладацький</i>		
1.	Планування, викладання та аналіз результатів власної педагогічної діяльності	20
2.	Розробка дидактичного супроводу навчальних дисциплін з урахуванням сучасних інноваційних тенденцій розвитку вищої освіти	30
3.	Обговорення з науковим керівником методики проведення навчальних занять	20
4.	Самостійне проведення навчальних занять (лекції, практичні заняття)	40
5.	Участь у позааудиторних заходах	25
6.	Надання індивідуальної допомоги студентам	25
Разом		160
<i>IV етап – підсумковий</i>		
1.	Презентація результатів практики на кафедрі	5
2.	Підготовка та подання звіту про проходження практики	5
Разом		10
Усього		270 годин

6. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

6.1. Особливості організації та проведення практики

Практика є невід'ємною частиною ОНП та обов'язковим елементом у підготовці доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Загальне керівництво практикою аспіранта покладається на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант. Безпосереднє керівництво практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник.

Документи з організації та проведення практики є: наказ про практику, індивідуальні звіти аспірантів про проходження практики, протоколи засідань відповідних кафедр про затвердження звітів аспірантів про проходження практики.

Наказ про практику готує завідувач відділу аспірантури після узгодження з кафедрами.

Аспірантам, зарахованим із числа науково-педагогічних працівників університету, рішенням кафедри практику перераховують.

6.2. Перелік завдань з практики

1. Відвідування й аналіз (за схемою) лекцій викладачів.
2. Відвідування й аналіз (за схемою) практичних/семінарських занять викладачів.
3. Проведення лекційного заняття.
4. Проведення практичного/семінарського заняття.
5. Розробка завдань для самостійної роботи студентів/тестових завдань/завдань до модульного контролю/додаткових завдань тощо.

6.3. Обов'язки аспірантів під час проходження практики

Під час проходження практики аспіранти зобов'язані:

- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитися з правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку закладу та дотримуватися їх;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики викладача;
- у повному обсязі виконувати передбачені програмою практики завдання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- презентувати результати проходження практики на кафедрі.

6.4. Обов'язки керівників практики

Керівники практики зобов'язані:

- ознайомити аспірантів з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, формою звітності;
- контролювати своєчасне прибуття аспірантів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики викладача;
- забезпечувати якісне проходження практики відповідно до затвердженої програми;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- проводити консультації;
- брати участь у настановчій та звітній конференціях.

7. КОНТРОЛЬ ДОСЯГНЕНЬ АСПИРАНТА

Основними звітними документами проходження педагогічної практики є письмовий звіт з переліком видів діяльності.

7.1. Система оцінювання досягнень аспіранта

Вид діяльності аспіранта	тах. кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Кількість балів
Відвідування й аналіз (за схемою) лекцій викладачів	5	2	10
Відвідування й аналіз (за схемою) практичних/семінарських занять викладачів	5	2	10
Проведення лекційного заняття	10	3	30
Проведення практичного/семінарського заняття.	10	3	30
Розробка завдань для самостійної роботи студентів/тестових завдань/завдань до модульного контролю/додаткових завдань	10	2	20
<i>тах. кількість балів</i>			100

7.2. Форма контролю

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	зараховано
75-82	C		
63-74	D	задовільно	зараховано
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним виченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним виченням дисципліни

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бодненко Д.М., Жильцов О.Б., Лещинський О.Л., Мазур Н.П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник. Київ, 2014. 276 с.
2. Болюбаш Я.Я., Булах І., Мруга М. Педагогічне оцінювання і тестування: правила, стандарти, відповідальність. Київ : Майстер-клас, 2007. 272 с.

3. Братко М.В. Освітнє середовище вищого навчального закладу: функціональний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. Вип. 1-2. С. 11-18. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2015_1-2_4
4. Внукова О.М. Методологічні засади професійної освіти : навч. посібник. Київ : КНУТД, 2015. 198 с.
5. Гончаров С.М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Рівне: НУВГП, 2006. 172 с.
6. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І. В. Артьомов, І.П.Студеняк, Й.Й. Головач, А.В. Гусь. Ужгоро д: ПП «АУТ-ДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
7. Макаренко Н.М. Управління науковою діяльністю студентів: психологічний дискурс : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2019. 154 с.
8. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / О.В. Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва, Г.І. Матукова. Сімферополь : Дайфі, 2011. 270 с.
9. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
10. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017 166 с.
11. Прищак М. Д., Залюбівська О.Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
12. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Київ : ЕКМО, 2011. 320 с.
13. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник, Киків, 2016. 338 с.
14. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С. М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. 284 с.
15. Scott CL (2015) The futures of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century? UNESCO education research and foresight, Paris. [ERF Working Papers Series, No. 15]. URL : <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002431/243126e.pdf>. Accessed 28 Sept 2016.

Додаткові ресурси

1. Братко М.В. Управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу: теорія і практика: монографія. Кам'янець-Подільський : «Аксіома», 2017. 424 с.
2. Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL : http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/poloj_praktyka_may2020.pdf

ДОДАТКИ

Додаток 1

Орієнтовна схема аналізу лекції

1. **Зміст лекції:** науковість, відповідність сучасному рівню розвитку науки. Ідейна спрямованість - відбір змісту матеріалу, що викладається, висвітлення його з певних філософських позицій, визначення головних ідей світосприймального характеру, питання методології науки, зіставлення різноманітних концепцій. Активізація мислення, висунення проблемних питань, показ суперечностей упродовж лекції, ознайомлення з історією наукового пошуку, визначення проблем для значущості матеріалу та його застосування в майбутній спеціальності – професійна спрямованість. Наявність матеріалу, якого немає в підручниках. Пояснення найбільш складних питань. Наявність завдань для самостійного відпрацювання матеріалу, зв'язків із попередніми лекціями, розділами курсу, внутрішньопродметних та міжпредметних зв'язків.

2. **Методика читання лекцій:** чітка структура лекції, логіка викладу, повідомлення літератури до теми або до всього курсу. Доступність, аргументованість. Виокремлення головного у матеріалі та висновках. Використання деяких прийомів закріплення - повторення, запитання на перевірку розуміння, засвоєння, підведення підсумків. Використання ТЗН (у разі необхідності), застосування лектором опорних матеріалів (текст, конспект, окремі записи, відсутність опорних записів тощо).

3. **Керівництво роботою студентів:** Допомога у веденні записів (зміна темпу: уповільнений темп за умов важливості виділення матеріалу), використання прийомів підтримки уваги – цікаві приклади, риторичні запитання, жарти і т. ін. Спонування до запитань з боку студентів.

4. **Особистість лектора:** Знання предмету. Емоційність, голос, дикція. Якість, чіткість, забарвленість, грамотність мовлення. Зовнішній вигляд. Уміння триматися перед аудиторією. Уміння бачити та відчувати аудиторію, встановлювати з нею контакт.

5. **Результати лекції:** інформаційна цінність лекції. Виховний вплив. Досягнення дидактичних цілей.

Додаток 2

Орієнтовна схема аналізу практичного/семінарського заняття

1. Загальні відомості про навчальне заняття:

- тема навчального заняття, її зв'язок з попередніми і наступними, місце у відповідному розділі;
- форма, тип навчального заняття, його структура, відповідність темі та поставленій меті;
- рівень досягнення мети та отримані результати, умови, чинники, що сприяли цьому;
- сильні та слабкі сторони, досягнення, загальні враження.

2. **Підготовка викладача до організації навчального заняття:** визначення структури, використання фахової та методичної літератури, підготовка дидактичного та роздаткового матеріалу.

3. **Постанова мети, завдань навчального заняття як кінцевого результату,** необхідного для досягнення викладачем та студентами, створення у студентів установки на досягненні мети.

4. **Відбір змісту навчального матеріалу, розвиток особистісного ставлення студентів до нього:**

- раціональний відбір наукових, засадничих знань, понять, фактів, що складають основу розвитку умінь, навичок студентів, їхнього соціального становлення, подальшого навчання;

- спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціального значущих та актуальних для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів;
- відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям;
- стимулювання інтересу студентів до змісту, (новизна знань, умінь, їхня різностороння значущість, парадоксальність понять, фактів, популярність інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця);
- інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами.

5. Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання.

6. Діяльність викладача:

- ставлення до студентів: наявність позитивної установки;
- стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами;
- забезпечення дисципліни як організації порядку на навчальному занятті.

7. Діяльність студентів:

- ставлення студентів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація;
- ставлення до особистості викладача, вияв до нього.

8. Організація міжособистісної взаємодії студентів та розвиток їхніх взаємин:

- створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті;
- застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

9. Отримання зворотнього зв'язку:

- методи, прийоми організації зворотнього зв'язку на кожному етапі навчального заняття;
- перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь;
- застосування зворотнього зв'язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення студентів, мотивації їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять;
- застосування зворотнього зв'язку, оцінювання для усвідомлення студентами досягнутих успіхів, перспектив їхнього розвитку;
- об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів;
- мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.

10. Загальні висновки (пропозиції і поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних навчальних занять).

Письмовий звіт з переліком видів діяльності

Інститут/факультет _____

Кафедра _____

ЗВІТ
про проходження педагогічної практики

(ППП аспіранта)

(ППП науковго керівника)

За період практики виконано:

№ з/п	Вид діяльності за етапом практики	Звітність	Кількість балів
Загальна кількість балів			

Підсумкова оцінка _____

«__» _____ 20__ р.

Аспірант _____

Керівник _____

Звіт затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № __ від «____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)